

Ő a maga vízeséppjein kívül nem ismer más világot. Én sem ismerem a magam csillagán kívül. Az vízesépp a tóból. Ez tűzesépp a naphól. Kihült tűzesépp, a melynek a neve: csillag. És csak annyit tudok, hogy ez mind egy fősillag körül kering. De mi van azon túl?

A rotátor azt mondja:

— Mi van az egi Melegvizen túl? Semmi!

A mit nem látunk, az nincs. Most alakult meg Budapesten a pozitivisták társasága, a mely ezt írta a terem menyzetére.

De hátha a rotátornak nincs igaza?

Hátha Comtenak nincs igaza?

Hátha mink, — emberi arcú rotátorok és amebák, — mink is egy felsőbb látásnak olyan vizsgálata alatt vagyunk, mint az én látásom alatt a rotátor!

A ki elhintette az élet magvát a végtelenség nagy barázdáiba s a vízesépp parányi tereibe, az nagy hatalom volt. Azzal szemben a mi pozitív szemüvegünk annyi, mint a rotifer pozitív nyugalma vele szemben.

Es még csak azt se mondhatom, hogy az a nagy hatalom, ha volt is, nincs már. Az a nagy hatalom a halál birodalmából hozta elő az életet. A halál birodalmából, a melynek neve: *Semmi*. A világnak Ő az ura, mert a világnak az ereje az élet. A halál pedig csak aratóbérése Őneki.

Melyik pozitívista ismeri az ő földjeit? Melyik tudja, hova mit vetett? Mi a gazdasági tervezete és hogyan tartja számon a munkáit?

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számítási kérdés:

Egy táviratot Berlinből 2 óra 13 elsőpercz 45 másodperczkor indítottak Kölnbe, hová 25 első- s 41 másodpercznyi idő alatt érkezik. Már ha a kölni óra a berlinihez képest 25 első- s 41 másodperczcel késik, mikor érkezik ezen távirat Kölnbe, a kölni idő szerint?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve az Elbe mentén fekvő azon hercegségnek, a mely két részből áll? A keleti lapályos részt az Elbe és a Saale szeli át; az Elbe jobb partján homokos és erdős, a balpartján nagyon termékeny, kiválóan alkalmas állattenyésztésre; a nyugati rész hegyes vidék a Selke-folyóval, az Alsó-Harz borítja.

Történelmi kérdés:

Hogy hívták azon olasz államférfiút, a ki 1826-ban született Páviában, 1848-ban résztvett a milánói felkelésben és az Ausztria elleni háborúban is? 1860 óta az olasz parlament tagja, 1878-ban kormányelnök, de Crispi és Nicotera megbuktatták, később ismét miniszterelnök lett 1881-ig; meghalt 1889 augusztus 8-án.

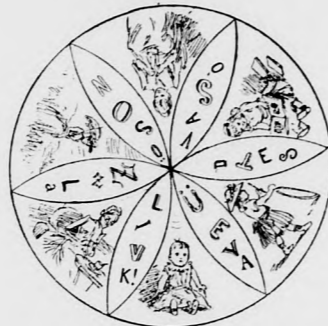
Természettudományi kérdés:

Mi a neve azon ásványnak, mely a szénnek egy faja; táblásan, vaskosan vagy hintve fordul elő? Leveles, sugaras, pikkelyes, tömött; karcza feketés, fényes; színe szürkés vagy vasfekete; a villamosságot jól vezeti. Mire használják?

Vegyteni kérdés:

Mi a neve a maszlagos nadragulya és a maszlagos redősziromban található alkaloidnak? Jegezes, sárgásfehér por, vízben és borszeszben oldható, szagtalan, keserű s igen mérges ellenszere a pylocarpin, maga pedig a morphiummérgezésnek az ellenszere; a szemészetben és ideggyógyászatban használják.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1900. július 21.

A 40. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: Az anya 30 éves. Földrajzi kérdés: Bálvány-hegy. Képrejtvény: Fővárosi színház.

Helyesen fejtették meg: Maurer Arthur, Labancz László, Kiss Tibor, Bohrandt Lajos, Schwitzer Zoltán, Szabó Ferencz, Borosnyay Oszkár, Balkányi Kálmán, Géczy Géza, Steinhübel Ödön, Vad Lajos, Komlós György, Rosenbaum Miklós, Tomanóczy József, Paksy József, Diemár Kálmán, Horváth Dezső, Ember István, Novák János, Kovács Lajos, Dora Mihály, Gelbmann Miksa, Buzáth Jenő, Néder Károly, Kutlik Félix, Szauer József, Müllner Mihály, László Béla, Leichtner Dezső, Krausz Dezső, Sturm Emil.

A kitűzött könyvjutalmat, Imre S. «A néphumor a magyar irodalomban» című könyvét *Vad Lajos* előfizetők nyerte el Budapesten, VII., Cserhát-utca 7., I. 14.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Az olvasókhöz. A mai számmal az ideiglenes szerkesztő búcsút vesz a «Tanulók Lapja» közönségétől. A kik e lapnak ügyszólva első számától kezdve munkatársai voltunk és az utolsó felében át a régi elvek szerint, lelkesedéssel munkálkodtunk a zászló alatt, távoztunk. Levittük a jóbarát kötelességét, elkísértük a holtat sírjához. Átadjuk a helyet másnak, azzal a hiszemmel, hogy a kezünkre bízott girával tehetségünk szerint kereskedtünk és a lap ez alatt az utolsó félesztendő alatt nem hanyagolt. A nagybácsit, (+) nem fogja többé hallatni szavát. Tartsatok meg szíves jóemlékezetben!

Madai Gy. Debreczen. Tehetségről tanúskodik mind a kettő; de az elsőnek nincsen világos és jellemzően feltüntetett alapgondolata, a második pedig el van nyújtva. A «Diákszólások»-at eltettük. — L. S. «A hazához». Sívár próza. A papirkosárba került. — Simon János, Patak. Köszönettel vettük. Eltettük. — Grossmann A. és J. Okvetlenül a görögöt. — B. L. Eperjes. Szép gondolat, szép érzés. De sokkal szebb, ha azt a pénzt az ő nevében szegényeknek adják. — B. J. M.-Sziget. Téved, az a B. J. Budapesten lakik.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.
Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ
GAAL MÓZES.
Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest,
IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Kéziratokat nem adunk vissza.

BEKÖSZÖNTŐ.

A mai számmal átvettem a «Tanulók Lapja» szerkesztését. A kiadó társulat bizalma engem tisztelt meg ezzel a feladattal, melynek komoly és fontos voltát érzem. Első szavam hadd legyen azé, a ki e lapot megalapította, szíve melegével ápolta, a kihez engem őszinte barátság fűzött.

Ismertem azt a czélt, melyet kitűzött, mikor az ő szeretett lapját megindította; gyakran megnyilatkozott előttem az ő szokott közvetlenségével. elpanaszolta a nehézségeket, melyek munkájában megakasztották, keresgette az utat és módot, hogy miként fejleszthetné tovább lapját, miként lehetne a magyar ifjúságnak lelki vezérévé, tanácsadójává, miként tudná a lap és az ifjúság között a kapcsolatot minél bensőbbé és bizalmasabbá tenni.

Midőn üresen hagytam székét elfoglalom, lelkem szemei előtt így látom őt, lapjának édes szülőjét, a lapot magát pedig olybá tekintem, mintha árva volna, a kinek nem mostoha, hanem második édes apa kell. Hogy tudok-e azzá válni, azt a jövő mutatja meg, hogy akarok azzá válni: azt őszinte, becsületes lélekkel vallom.

Meg kell emlékezni az elhunyt szerkesztő hűségére, önzetlen barátjáról is: *Horváth Cyrill*-ről, a ki hónapokon át gondját viselte a «Tanulók Lapja»-nak, a ki

a halálos beteg ágyától a szerkesztőségbe sietett s ritka lelkiismeretességgel dolgozott helyette.

Búcsuzó szavait nem vesszük végső búcsúnak. A «Tanulók Lapja»-nak olvasói mindenha igaz hálával gondolnak reá s az új szerkesztő büszke lesz ha a komoly, tudományos munka közepett olykor-olykor mintegy pihenésül visszatér hozzánk, meglátogatja az ő híveit, ha a «nagybácsi» egy-egy tartalmas és tanulságos levéllel örendeztetni meg unokaöccsét.

Végül úgy illenék, hogy e lap olvasóinak magamat is bemutassam, hogy elmondjam, mi léssen az én czélom, minő eszközökkel óhajtom azt megvalósítani.

Ha töretlen pályán haladnék, vagy olyan lapnak a szerkesztését vettem volna át, a mely hanyatlóban van: talán szükség volna erre, de előttem taposott nyomok, tiszteletreméltó hagyomány van. Ezekben a nyomokon haladni kötelességem, a kitűzött helyes elveket megtartanom okosság, a hagyományt megőrizni a lapnak jól felfogott érdeke parancsolja.

Reám tehát a lap fejlesztésének és még hathatósabb megszilárdításának a munkája vár. Fát örököltem elődömtől, a melynek gyökerei benyulnak a magyar ifjúság egy részének egészen a szívéig, nekem szeretettel és szorgalommal azon kell munkálkodnom, hogy a gyökerek megsokasodjanak,

még jobban elágazzanak, még több magyar ifjúnak a szívébe hatoljanak, hogy a fa koronája kiszélesedjék... Családot örökölttem elődömtől, sok-sok ragaszkodó, nyílt szívű magyar diákot. És nekem úgy rémlik, hogy ezek a diákok régi-régi ismerőseim. Lehetnek közöttük számosan olyanok, a kiknek már az édes apjukkal, az édes anyjukkal találkoztam, — nem vagyunk, nem lehetünk tehát egymástól idegenek.

Ezelőtt éppen tizenhat esztendővel történt, hogy büszke, szép reményekkel, siralmasan üres zsebbel jöttem fel Budapestre s az első ujság, mely előttem megnyílt: a «Magyar Ifjúság» című lap volt. Most, midőn a «Tanulók Lapja» szerkesztését elvállaltam, tizenhat éves emlékek zsonganak a szívemben, úgy érzem, mintha most is az az ifjú, reményekben tulságosan gazdag szív dobogna a kebelemben; mintha valami belső szózat biztatna:

— Kezdd újra azt a munkát, mely néked annyi édes örömet szerzett! Ime, köréd gyülekeztek a magyar diákok, a te fiaid, a te katonáid!

Nos hát kezdjük újra!

Ne igérjünk semmit, csak azt, hogy szeretni fogjuk egymást. A szeretet megtanít minket arra, hogy egymásért tudjunk dolgozni is. És nem fog kiapadni szívünk-ből a lelkesedés forrása.

A jó Isten pedig adjon nekem erőt a munkához!
Gaal Mózes.

II. RÁKÓCZI FERENCZ.

Jósika Miklós regénye.

28

Az ifjúság számára átdolgozta Gaal Mózes.

XVII.

Szabadság vagy becsület?

Arról, hogy a hercegnő hajnalban távozni akar, mint szintén, hogy neki Bécsbe a német hatalmasok közelébe kell visszatérni: Rákóczi magyar látogatóinak nem szólt.

Nemcsak a várbeli tisztek, hanem a hadseregben lévők is azt hitték, hogy a hercegnő nem

fog távozni többé. Rákóczinét Magyarországbán nagy tisztelettel vették körül; Julia ellenben népszerűségéből sokat vesztett.

Sokan nem tudták neki megbocsátani, hogy olyan emberhez ment feleségül, ki az ellenséges hadseregben tábornok.

*

Másnap az a váratlan hír kezdett — előbb susogva, később hangosan — elterjedni, hogy nemcsak Aspermont grófnő, hanem maga Rákócziné is útra készül.

A tokaji vár közelében szabad ég alatt tanyázó seregből kora reggel jöttek tisztek átvenni a parancsot vagy őrséget változtatni; nem csuda tehát, hogy a kedvetlen hír megfoghatlan hirtelenséggel, nemcsak a várban lévőket, hanem a hadosztályokat is körülszárnyalta s valóságos lázadást idézett fel.

Rákóczi ismerte ellenségeit. Tudta, hogy nincsen hitők a tiszta erény becsületességében. Hogyan tehetők volna fel ily emberek a Bécsbe visszatért Rákóczinérol, hogy férjét látogatta meg Tokajban, tehát szabad volt s mégis visszajött börtönébe, mert becsületszavát akarta beváltani? Rákóczi nem tisztelte meg ellenségeit ily jó véleménynel; azért mindenképp azon volt, hogy nejeinek távolléte Bécsből addig el ne árulassék, míg oda vissza nem tér.

A lovak már be voltak fogva, mikor egyik szó a másikat adta s a zúgolódás a vár udvarában összesereglettek között mind hangosabbá vált.

Egyszerre egy hang harsogta túl a különböző csoportozatok szóváltását.

— Nem eresztjük asszonyunkat! el akarják csalni! a ki szereti a herceget, ide mellém!

— Fogjuk ki a lovakat! a hintó kerekeit kell kiszedni!

— Éljen Rákóczi! — éljen a haza! — kiáltották más oldalon.

— Az a német tábornokné akarja magával vinni asszonyunkat! — kurjantott egy hosszú bajszú huszár: — nem megy innen egy tapodtat is — a ki lelke van!

— Nem hagyjuk! — A német dolga! majd meglátjuk, ki viszi el tőlünk! — fogjátok ki a lovakat! — utánam! — kiabáltak össze-vissza, a hintóhoz tolongva.

— Félre! nem kell a lovakat bántani! — kiáltottak a tisztek az udvaron.

— Itt csak a herceg parancsol — várjunk sort! halljuk, halljuk! — ily közbeszólásokat

lehetett hallani a tolongók közt, míg mások hangosan ordítottak: — Megcsalják az urunkat — ármány, árulás! — fel kell vonni a hidat!

Minden készen volt már oda fenn. Rákócziné férje keblére borult s rebegő hangon szólt: Isten veled, Ferencz! mennem kell, nem halt ki szívemből a remény, hogy nemsokára látni foglak.

Rákóczi annyira meg volt hatva, hogy a boszantó zajongás daczára, nem tudott e pillanatban egyébire, mint nejeire gondolni.

— Meg kell lenni — szólt végre erőt vevén magán — Isten legyen veled utaidon, drága jó lélek! bizz bennem, a lehetetlent is lehetővé teszem, hogy örökre visszanyerjelek.

Épen Julia kezdett öcsésétől búcsúzni, midőn többen a tisztek s vendégek közül a terembe léptek.

— Mi történik az udvaron? — kérde tőlük Rákóczi, kit igen kellemetlenül lepett meg az, hogy tisztjei vendégei, feledvén a tisztelet minden szabályait, a terembe tolongtak.

— Uram herceg! mondá az egyik tiszt, — a népet nem lehet tartani: igaz-e, hogy ő hercegsége, drága asszonyunk el akar hagyni bennünket s vissza akar a németekhez térni?

— Ezredes — szólt Rákóczi komolyan s a körbe lépve, mely őt s a két hölgyet azonnal körülfogta — menjen kegyed előre, csináljon rendet s mondja meg oda lent, hogy mindjárt lemegyek s magam akarok velők szólni.

— Nem eresztjük asszonyunkat! — kiáltott pár hang, közel az ajtóhoz.

Az udvaron e közben csoportozatokban állt a többnyire fegyveres nép, s ha nem is hangosan, mindig élénken vitakozott. Egyben úgy látszott, mindnyájan megegyeztek, hogy Rákóczinét semmi áron nem eresztik el Tokajból.

Az arcok kihívó kifejezéséből könnyen lehet gyanítani, hogy Rákóczinak zajos ellenszégüléssel lesz dolga.

A lovakat azonban már nem tartotta senki s a hintó körül is elég tér szabadult, de a leghevesebbek mégis oly közel álltak ahhoz, hogy a lovakat első jelre kifoghatták.

Rákóczi többek kíséretében a főajtó előtti széles emelvényre érkezett.

A lovasosztály, melyet Rákóczi nagyobb biztonság okából kíséretül rendelt, a várkapun kívül várt.

E pillanatban húsznál többen megragadták a lovak kantárait, a kocsit körülfogták, s mindazok, kik az udvarban voltak, hangosan

felkiáltottak: — Nem eresztjük a hercegnőt! nem szabad menni! — árulás!

Rákóczi feltekintett s látta, hogy a zaj, mely jöttékor kissé elnémult, inkább mint valaha felriadt újra.

— Barátim! — szólalt meg, miután kezével intvén, a csend valamennyire helyre állt: köszönöm buzgóságtokat s nem fogom hűségtek e szép nyilatkozatát félremagyarázni. De barátim! — az én gyermekeim Bécsben vannak; nem volna

«NEM MEGY INNEN EGY TAPODTAT SEM!»

első példa, hogy rajtok boszulnák meg, mit én — Isten látja lelkemet — oly teljes jó kedvemből vétkezem ama sehonnai vezér s tanácsos faj ellen, mely hazánk előfájára mint a penész tapad. Nőmnek pedig, kit — köztetek hiveim csakugyan én szeretek leginkább, ha ellenetekre nincsen — menni kell, hogy gyermekeimmel együtt visszatérjen. Kivánjatok Istentől áldást újtára s ne nehezítsétek meg a búcsúnak úgy is keserű óráját.

Míg Rákóczi beszélt, mély csend uralkodott; de mihelyt a távolibbak hallották, hogy a hercegnőnek csakugyan mennie kell s Rákóczi nem szövetezik velök őt visszatartóztatni; győzött a gyanú s egy ordítás hangzott: — árulás! megcsalták hercegségedet, saját testvére árulja el a németeknek.

Így kiáltoztak össze-vissza s a hintót úgy körülvették, hogy senki sem férhetett ahhoz. Nem volt, ki a népet esendesítse, mert egy sem akarta ennyi ember közt a hercegnő távozását.

Rákóczi kétszer egymásután megkísértette a szólást, hasztalan!

Rákóczi béketűrését kezdé vesztetni; — Amália volt az egyedüli, ki nyugodtan állt s mosolygó arccal tekintett maga körül. Nő volt! — — ki bámulná, hogy a szeretet és rokonszenv ily határtalan nyilatkozata jól esett szívének? jóslatnak tekinté azt a szent ügy sikerére s legjobb érvnek arra, hogy férje felett a haza nemtője örökös, mivel ennyire szeretetik.

Rákóczi még egyszer emelte fel kezét, csendet intvén.

— Halljuk! halljuk! — kiáltoztak mindenfelől: a herceg akar beszélni! — Ne halljuk! ki kell fogni a lovakat! — nem eresztjük! — beszélhet nekünk a mit akar! rászédtek őt is az asszonyok.

Egyszerre mintegy ötven-hatvan tiszt s vendég csörtetve rántották ki kardjaikat s körülvették Rákóczit s a három hölgyet.

Mindnyájan kiáltoztak egyszerre: — Nem eresztjük a hercegnőt! most szabad! nem hagyjuk, hogy visszatérjen a hóhérok közé!

Pár perc alatt a lovak ki voltak fogva s a hintóból az első kerekek kiemelve.

E pillanatban Rákócziné felszólalt: — Uraim, akarnak-e kegyetek engemet meghallgatni, én fogok szólni, Rákóczi Ferenczné.

A hercegnő e néhány szót oly bátran s oly tiszta magyarsággal ejtő ki, hogy senkinek sem jutott e perczben a nő német eredete eszébe.

— Halljuk a hercegnőt! — kiáltoztak a férfiak egyszerre s mintegy varázs által a fényes kardélek esöngve hullottak hüvelyekbe.

— Barátim! — szólt Rákócziné, miután a csend helyreállt s mindenki közelébe tolongott, hogy egy hangját se veszítse el.

— Barátim! két dologra tartott a magyar mindig legtöbbet: szabadságára és becsületére. Én magyar nő vagyok, szívvel-lélekkel, az első magyar neje! szeretem a szabadságot és becsületet. De ha választásom van a kettő közt — a becsületet választom.

— Maradjon! nem eresztjük! — kezdtek újra kiáltozni.

— Még nem végeztem barátim, hallgassatok végig: rátok bízom magamat, életemet, szabadságomat! ítéljétek ti, azt fogom tenni, a mit akartok, de hallgassatok végig. — A csend, melyet csak egyes kiáltások szakítottak félbe, helyreállt s Rákócziné folytató:

— Barátaim, mikor férjemet kiszabadítottam a bécsújhelyi börtönből — — —

— Éljen! — éljen! — éljen! — kiáltoztak fel egyszerre mindnyájan. — Éljen a mi szép drága hercegnőnk! a mi anyánk! nem hágy el minket! velünk marad!

Sok idő kellett, míg a csend újra helyreállt s Rákócziné folytatható:

— Igen, barátim, mikor férjemet kiszabadítottam, ugyanazon kolostorban voltam, honnan most jöttem ide: szóljatok, ha akkor, mikor Bécsújhelyben valék, nem térek vissza; ha távozásomat észre veszik ellenségeink, megmenthetem volna-e férjemet? úgy-e nem? és most ha vissza nem térek, hogy magam szabadítsam ki gyermekeimet, megmenthetem-e őket? úgy-e nem, barátaim!

— De miért ennyi okot felhozni, nem vagyok-e magyarok közt? Kell-e több, mint tudatnom veletek, hogy becsületem forog kockán! Ha nem adtam volna becsületszavamat azoknak, kik szemet hűnytak távozásomra, hogy visszatérek, nem jöhettek volna ide. Mondjátok! legbuzgóbb barátinkat áruljam-e el? gyermekeim sorsát vessen kockára? szabadságom megtartásáért, az adott szent becsületszót szegjem-e meg s úgy tegyek, mint ellenségeink tettek és tesznek, kiknek minden ígérete esküszegés? Rákócziné pár másodpercnyi szünetet tőn, halotti csend volt körülötte; a nő megtalálta az útát egy nagylelkű nép szívéhez és értelméhez.

E rövid szünet után Amália körültekintett s

egy hangon, melyben erély s elszántság egyesültek, felkiáltott:

— Határozzatok! megszegje-e becsületszavát egy Rákóczi Ferenczné? s maradjon; vagy győzze le félelmét; adja példáját, mikép kell a becsületes magyar nőnek adott szavát megtartania, bízzék a magyarok Istenében s lépjen bátran ellenségei elé.

Csend — csend — csend uralkodott; egy hang nem lebbent el az ajkáról.

Mely levertséget lehet-e bátor, merész arczokon olvasni: de senki sem ellenkezett többé.

A lovakat befogták, a kerekeket visszatették a tengelyekbe: tiszteletteljes távolba vonult az embergyűrű a hintótól; Rákócziné és Julia leirhatlan érzések közt, de háborítlan távoztak.

Ezer kendő lobogott utánok, ezer kéz nyúlt áldva a hintó felé, mely csendesen gördült ki a várból. (Folyt. köv.)

A sárkányok országából.

Cholnoky Jenő könyvéből.

A megjósolt égi háború.

Búcsút vettem Kirin falai alatt hűséges tien-pao-sani katonáimtól is, a kik egészen eddig kísérték. Néhány szóval meg kell emlékeznem róluk is, az én hű utitársaimról, a kik nemesak megadták nekem a kellő tiszteletet, hanem igazán szerettek is. Mindenben kedvemet keresték. A hosszú tien-pao-sani tartózkodás alatt meggyőződtek arról, hogy az európaiak tudománya nem nevetni való komédia, hanem hasznos és czélszerű volt, de ők azt nem tudják megérteni. Néhány sikerült gyógyítás, néhány jó tanács a bányászoknak, gazdáknak stb. megtette a kellő hatást s tekintélyem napról-napra nőtt.

Egészen a csodálatig fejlődött azonban ez az elismerés egy alkalommal, a mikor katonáim kíváncsiságát egy kis hazugsággal kellett kielégítenem.

Tien-pao-sanon történt. Egy nap észre vettem, hogy reggel az aneroidom ész nélkül hanyatlik lefelé, noha a legpompásabb, derült meleg őszi nap volt. Szolgám csodálkozva jön be hozzám reggel 9 órakor, hogy ma nem megyek-e ki?

— Nem, — feleltem — ma nem megyek sehova sem, mert délután zivatar lesz.

— De uram! a legpompásabb idő van, egy felhőt sem lehet látni!

— Ne okoskodjál! Megmondtam, hogy ma zivatar lesz!

Szolgám már hozzászólt, hogy nekem min-

dent elhiggyen, azért az udvaron nagy disputába keveredett azokkal a katonákkal, a kik teljes fegyverzetben vártak, hogy elkísérjenek. Ezek a derék fiúk persze, ámbár sok csodálatos és megfoghatatlan dolgot láttak már tőlem, mégis kételkedve hallgatták a szolgálta abbéli véleményét, hogy ebből a mosolygó szép nappól még délutánra zivatar is válhatik.

Katonáimnak a parancsnoka, egy öreg, rendkívül tisztességes vitéz, a ki a japáni háborúban a mellén megsebesült, bejött hozzám, hogy megnyugtasson: bátran kimehetek, felhőske sem látszik, szellő sem mozdul, az ég és föld elemei pihennek s a viharhozó sárkányok messze ész-

KHINAI KATONA.

kon dülnek, a honnan nem tudnak ma ide érkezni, akárhogy csattogtatják szárnyaikat.

Erre a lendületes szónoklatra is csak azzal a ridegséggel feleltem, a mi a khinaiak előtt oly roppant kiállhatatlan az európaiakban:

— Kedves öregem! Bár tisztelettel vagyok aggkorod iránt, tapasztalataidat nagyra becsülöm és végtelenül fáj, hogy néked ellent kell mondanom, de mégis kénytelen vagyok fiatalságomhoz nem illő vakmerőséggel azt mondani neked, hogy a sárkányoknak egy rakoncátlan ivadéka mégis csak el fog ide látogatni ma, akkor, mikor a Nap hanyatlásnak indul; szélvész fogja rázni a reugeg százados fűt s felhők fogják elsötétíteni a Nap mosolygó arcát s mennydörgő robajjal vilámokat fog szórni az a sárkány, a melytől mindannyian borzadva félünk.

Megszokták már tőlem az én jó embereim, hogy mindenre ilyen lakonikus rövidséggel felelek (a khinaiak előtt ez nagyon röviden és nyersen volt mondva) s aztán magamra hagytak.

Délre az aneroid 8 millimétert sülyedt. Lo úr bejött hozzám (tudta, hogy megkínálom egy kis pálkával meg cigarettel), hogy rábeszéljen a délutáni kirándulásra. Ezzel már (khinai modorban) goromba voltam:

— De kedves barátom! Ezerszer bocsánatot kérek tőled, hogy parancsodnak nem teszek eleget, de ne fecséreljük a szót, hagyjuk sorsára a dolgot s várjuk meg a bekövetkezendőket. De úgy-e nem veszed zokon ezt a te legjobban tisztelő, legkisebbik öcsédétől?

Lo úr ezt a rettenetes gorombaságot a jó barátság kedvéért zsebre vágta s odakünn az embereinek kedvetlenül mondta, hogy az európaiak milyen nyakasak és durvák, hanem hozzá tette, hogy azért jó lesz ám, ha a szénaboglyákat jobban lekötik, mert ezek az idegen ördögök nagyon furesák.

Délután két óraker még egy felhő sem látszott, csak gyenge déli szellő jött fel a völgyön, az öserdők illatát hozva kis tanyámra, a melynek nyitott ablakain buján özönlött be az alacsonyan járó őszi nap sugára.

Az udvaron a katonák gyűltek össze, hogy várják a megjósolt vihart, s gúnyosan nevettek a markukba, mikor még két óra tájban is a legpompásabb idő mosolygott az égről. Magam is kezdtem aggódni a miatt, hátha korán volt ilyen határozott kijelentést tennem, hisz ennek a vidéknek az éghajlata olyan különös, egészen más, mint a miénk.

Az én hűséges szolgálmat is ezek az aggodalmak gyötörték, mert bejött hozzám, ijedt arccal, zavarodottan:

— Uram!

— Nos?

— Az idő nagyon szép! . . .

— És?

— Talán . . . jó volna, ha még kimenne délután . . .

— Miért?

— Akkor a katonák nem nevetnék ki annyira.

Hanem ekkor már az ajtókilincset is fogta, hogy ha nagyot találnék kiáltani, gyorsan odébb álljon. Én azonban haboztam, nem tudtam, hogy megmaradjak-e makacs kijelentésem mellett, vagy valami egérutat keressek.

Az ablakhoz menve, kitekinték az égre, az észak-

nyugati hegyhátak mögöl akkor dugta elő bolyhos fejét egy vészjóslo kumulusz felhő.

Visszafordultam s egész nyugodt méltósággal sújtottam le a szegény fiút:

— Mondottam ember, hogy még ma vihar lesz.

Szolgám inkább szomorúan, mint meggyőződve fordult ki szobámból, az ajtónál még kissé megállt, ne forduljon-e vissza még egyszer, a mikor őt is, engem is meglepett a katonák csodálkozó felkiáltása.

A míg ők a háznak dél felé néző oldalánál heverésztek a gyepen, nem vették észre, hogy északról vészszel terhelt felhők emelkednek, ijesztő sebességgel. Csak akkor látták meg, mikor már a fél égboltozat elborult. Azonnal futottak Lo úr lakására, ki a parancsnokkal éppen ebédnél ült (a khinaiak 4—5 óra tájban ebédelnek). De a hírnök már alig ért oda, mert a szélvész teljes erővel zúdult le a völgybe, törve-zúzva maga előtt, szénakazalokat szétszórva mint a polyvát, s a katonák háza tetejéről a zsuppot pedig úgy hordta a levegőben, mintha valami sárkányok táncolnának ott, a hol az elemek harca dül.

Jégeső, villámlás, mennydörgés volt elég, a megáradt patak harsogva hömpölygette moeskos vizét a völgyön alá, — de minek írjam le, hisz mindannyian láttunk már nyári zivatart!

De a «felhő kimerült, a szélvihar elült» s az én katonám «lány zsongással» közeledtek kis tanyám felé, élükön Lo úrral és a parancsnokkal. Mély hajlongások között jöttek bocsánatot kérni.

— Miért? — kérdeztem szinlett meglepetéssel.

— Hogy be nem látva azt, miszerint arczod fiatal üdesége, termeted rugalmassága egy agg bölcseségét takarják, hogy te óh nagy idegen, bölcsőbb vagy, mint egy száz esztendő aggyatján, mégis oly kicsinyelkűek, oly botorok és ügyetlenek voltunk, hogy botorul kételkedni mertünk stb. stb. stb.

De aztán jött a józanabb kíváncsiság, hogy hát mondjam meg nekik én bölcös, hogy honnan tudom én ezt a zivatart előre megjósolni?

— Hát a hegyek színéről láttam, — mondtam — azok nekem mindig elárulják, ha zivatart lesz.

Lo úr hátra fordult s mint nagy ígét mondta tovább, a künn összecsesődött katonáknak, hogy hát a hegyek színéről láttam meg a zivatart.

Azok csodálkozva nézegettek egymásra, meg a hegyekre s végül megállapodtak benne, hogy az lehetetlen, mert ők nem láttak semmit.

Lo úr ugyanezt fejezé ki nekem éktelen szó-

virággal, a mi röviden összefoglalva ilyenformán hangzott:

— De uram, hisz sem én, sem a katonáim, de még a legöregebb emberek sem vettek észre semmiféle színváltozást a hegyeken, hogyan lehet az?

— Hja barátom! — feleltem neki — azt barna szemmel nem lehet látni, azt eskakis kék szemmel lehet észrevenni.

Tudjuk, hogy a khinaiaknak kivétel nélkül mindeniknek barna szeme van.

Ezt aztán elhitték és esküsznek rá. Ha az aneroidomra hivatkoztam volna, azt mondták volna, hogy ne tartsam őket olyan hülyéknek, hogy ilyent elhigyjenek. (Folyt. köv.)

A TRAGIKAI VÉTSÉGRŐL. 2

A *«Tanulók Lapja»* számára fordította Schier Aladár.

Az igazságosnak jogtalan szenvedése rejthet magában épületest a hívő keresztényre, a mennyiben szemeit az égre irányítja; de a tragédiának ezélja nem a vallásos épülés, hanem az esztétikai elégtétel. A tragédia mint drámai mű, nem utasíthat senkit a maga keretén kívül valamely vallás vigaszára, hogy hőségnek büntetlen szenvedését motiválja, mert a Gondviselés, melynek hatása nem látható, hanem csak gondolható, a színpadon Deus ex machina volna.

Ellenkezőleg, a tragédia világa ideális, bizonyos mértékben önmagában is tökéletes, mint a vallásos hitnek világa. A művészet nem használhatja a mindennapiast hiányaival, idealizálnia kell azt, ki kell egészítenie, pótolnia, a hogy a vallás eszeleksi az ég és pokol által.

Ha a mindennapi világnak esztétikai tökéletesítése a tragédiában nem azonos is a vallásos hitnek másvilágával, ezzel legalább is a morális szükséglet kielégítésére nézve azonos útra léphetne a vétség s a büntetés arányosítása által, esakhogy azoknak kiegyenlítését a jelen létbe tenné át. Akkor a tragédiának ideális világa éppen úgy mutatna fel erkölcsi világrendet, mint a vallás világegyeteme és a tragikai alkotásoknak ama világrendje méltán megérdemelné a költői «igazságszolgáltatás» nevet, a nélkül, hogy e néven mást lehetne érteni, mint a költészet lényege által közelebről meghatározott erkölcsi igazságszolgáltatást.

És csakugyan, Gervinus ily igazságszolgáltatást lát a Shakespeare-féle tragédiákban, melyekről így nyilatkozik: «A fönséges erkölcsi tanul-

ság, a mely ezen igazságszolgáltatás keretében rejlik, az, hogy a halál magában véve nem baj, az élet magában nem áldás, a külső jólét nem szerencse; hogy az erény legnagyobb jutalma maga az erény és a bűnnel legnagyobb büntetése maga a bűn».

A Shakespeare-i tragédiának objektivitása csaknem oly nagy, mint a világ, melyet visszatükröz. Úgy, a mint ez az alanyi felfogásoknak nagy tért enged, úgy az is megengedi a hallgatónak, hogy benne saját erkölcsvallásos világnézeteit megerősítve lássa, minthogy a költőnek nincs oka reá, hogy a magáét erőszakolja. Ha a katolikus Shakespeare-tisztelők költőjüket katolikussá és a protestánsok ép oly fontos érvekkel protestánsná teszik: miért ne lehetne Gervinusnak is őt saját meggyőződése képviselőjéül tekintenie?

Azonban Gervinusnak nem kellene felednie, hogy az esztétikai elégtétel, melyet a Shakespeare-i tragédia nyújt, egyenlő a katolikusoknál és protestánsoknál; a zsidóknál és a keresztényeknél; a pantheistáknál ép úgy, mint a theistáknál és hogy éppen ezért műbecsenek függetlennek kell lennie a költő és a közönség valláserkölesi világnézetétől.

A ki nem föltétlenül híve annak a világnézetnek, a melyet Gervinus vall és nem ítéli az elfogult kritikus szemével a Shakespeare-i tragédiát, bizonyára nem fogja benne azt a világnézetet találni. Valóban, semmi sem készítené bennünket annak az elfogadására, hogy Shakespeare-i személyek erkölcsi öntudatának próbaköve az, ha vajjon reájuk nézve az élet jó vagy pedig a halál rossz; mert a gonosztevők, mint III. Richard, a ezéljaik elérésére vívott harcban ugyanazt a hatalmas halálmegvetést tanusítják, melyet a legnemesebb hősök; és másrészt erkölcsileg tiszta személyek, mint Desdemona, közvetlenül meggyilkoltatásuk előtt oly félelmet mutatnak, melynél kinosabbat a gonosztevő sem érezhet, midőn a vérpadra lép.

A Shakespeare-i tragédia e tekintetben nem tanít másra, mint a mit minden nap tapasztalhatunk. Csak akkor gyakorol nagyobb félelmet a halál a bűnösre, mint a jóra, mikor az, mint az égbe vagy pokolba jutás küszöbének tartatik; ott, hol a vallásos dogmát nem tekintve, nem a másvilági, hanem a földi jólét jön számba, ott a halál bizonyára rossz, az élet jónak látszik.

Az önfentartás kétségkívül egyik legerősebb motívuma a cselekvésnek, s ha mégis megtörténik, hogy még erősebb motívumok háttérbe szo-

ritják: erkölcsi tekintetben ezek az utóbbiak ép úgy lehetnek kárhózasak, mint tetszést érdemlők. S ahhoz is, hogy a külső jólét nem szerencsés birtok, hanem csak belső öntudat és hogy mind az erény jutalmát, mind a bűn büntetését önmagában hordja, oly meggyőződés, a melynek keletkezéséhez a Shakespeare-i tragédia semmivel sem szolgált több anyagot magánál az életnél.

Oly gonosz ember, mint Jago, legkevésbé éri lelkét boldogtalannak tettei és beszédei miatt, míg gaz terveit siker koronázza, bár kell, hogy belső öntudata sugallja neki, hogy ő a tisztességes emberek szemében csak gaz. Ha maga is becsületes volna, lelkiismerete mindenesetre megkeserítené, de akkor viszont nem volna Jago.

Tudvalevőleg a lelkiismeret a rossznak gyakorlásában mindinkább tompul, s míg a gonosztevővel legkisebb furdalást sem éreztet, addig az erényessel már a legkisebb, bár öntudatlanul elkövetett hiba miatt is éreztetni mardosását. Látjuk, hogy a gaz Jago sokkal kevesebbet szenved, mint a nemes, gyanútlan Othello, kinek lelkiismeretét pedig sokkal csekélyebb bűn terheli. Desdemona pedig, a ki oly könyörögve esd életéért, azon férfi keze által hal meg, a kinek szerelme egész világát képezte, s azzal az öntudattal kell meghalnia, hogy Othello szemében romlott teremtes, s még reménye se lehet, hogy e gyanútól magát tisztázhatja. S mind e lelki fájdalom, melyek közül a haláltól való félelem a legcsekélyebb, csak azért ne lenne reá szerencsétlenség, mivel lelkiismerete nem tud bünt szemére hányni, mely által sorsát megérdemelte? Minthogy azt a jutalmat, melyet neki a sors Othello keze által juttat, nem érdemelte meg: mindenesetre egyedül *erénye* megérdemelt jutalma erényének; de oly sors, mely az erényre bizza jutalmát s e mellett a legválogatottabb szerencsétlenséget zúditja az erényes fejére, semmi esetre sem tarthat számat arra, hogy igazságosnak nevezzék.

Igaz, hogy Desdemona maga nem zúgolódik sorsa ellen, mert akkor a hön szeretett férj ellen is zúgolódnia kellene; ő gyilkosa iránti forró szerelemmel múlik ki s elhaló ajka megbocsátást rebeg; de a hol a szerelem vak, ott az igazság-tudat annál élesebben lát. Azért annál inkább hajlandó a néző Desdemona sorsát igaztalannak nevezni, minél kevésbé teszi ezt maga Desdemona. Az az önmegtagadás, a melylyel szerelmet, fájdalmat vesz Othello kezéből, annál szebbnek, annál nemesebbnek, annál magasztosabbnak

tűnik fel, minél igaztalanabbul hálálja meg a sors Othello keze által. Szeretetteljes ragaszkodását és sorsának igazságtalan voltát tagadni nem jelentene mást, mint jellemének szépségét kisebbiteni.

Látni való: az említett Shakespeare-magyarázóknak nem sikerül az erkölcsi igazságot, a tragikai sors s ezzel együtt a tragikai vétség erkölcsi jellemét Shakespeare-nél kimutatni. Azért mások, köztük a leghíresebb esztétikusok egyike, Fischer Fr. Th. az antik tragédiát s az abból abstrahált ösvétket hívják segítségül, t. i. az oly vétket, a mely egyszersmind ártatlan, minthogy az embernek, mint egyednek csak annyiban vétke, a mennyiben az emberi társadalomnak tagja.

Az ezen fogalomra alapított elmélet szerint a világharmónia örének, az erkölcsi törvénynek követelményei ideálisak s a reális emberre nézve teljesíthetetlenek. Még az emberek legnemesebbike sem tökéletes. A hős, bár minden tekintetben nagyobb és nemesebb a mindennapi embernél, de arra nézve egyezik vele, hogy ő is ember, s ezért az embernek végességéből származó közös bűnéért az emberiségnek közös büntetésével, szenvedéssel s halállal kell lakolnia. Minél csekélyebb része van ebben személyes vétkének s minél hajlandóbb a reá mért szenvedést megérdemelt büntetésnek tekinteni: annál ragyogóbban nyilatkozik az erkölcsi törvény sérthetetlen szentsége. Ezzel természetesen földre esik az emberileg fönséges, de győz a gondolható legfönségesebb: az erkölcsi világrend.

De vajjon képesek-e ily elméletek bennünket a tragikus hős bukásával kibékíteni?

A hős fönségének, tehát az egyedüli dolognak, mely bennünket sorsa iránti részvétre hangol, el kell enyésznie, mielőtt a kibékülés létrejöhet. A hőst le kell először rántani az emberi nyomor köznapiságába, mielőtt a tragédia mint kerek egész lélekemelő összhatását kifejtethné. S ezen összhatás lehet-e csakugyan lélekemelő, ha a néző lelkében, mint a tragédia végbenyomása azon meggyőződés marad, hogy az ember sorsa oly igazságszolgáltatás kezébe van letéve, mely legkevésbé sem méltányos; oly világrend kezébe, a mely szeretet és szánalom nélkül örködik saját sérthetlensége fölött és a melyre nézve a legnemesebb embernek sincs több becse, mint egy áldozati baromnak, melyet csak öndicsőítésre mérszárol le.

Képzelnünk magunknak ily világrendet istenség gyanánt personifikálva: akkor erkölcsi tekintetben a tragikai hős előtt bizonyosan nem bir több

fönséggel, mint a minővel egy önző és vérszomjas zsarnok. Képzelnünk abstrakt természeti szükségességnek és nemcsak mindazon tulajdonságokkal rendelkeznek, melyek a hőst mint embert hozánk közelebb hoznak, hanem egyszersmind ama konkrét szemlélhetőségnek is hijával lesz, mely nélkül esztétikai érdeklődés egyáltalában nem létezhet. Az ily világrend győzelme semmi esetre sem nyújthat kárpótlást a hős elestéért.

Világos tehát, hogy ha a tragikai harcot erővel az erkölcsi igazságosság szempontjából mérlegeljük, a vétek nagyobb részét okvetlen a sors oldalán kell keresni.

Tényleg az az elmélet, hogy a sorssal szemben mindig a tragikai hős vétkes, egyáltalán amaz önkényes feltevés következménye, hogy a tragikai sors az erkölcsi világrendet képviseli. De az elfogulatlan nézőt a tragédiának közvetlen hatása

SZÁMADÓ GULYÁS A BUGACZI PUSZTÁN.

Végre is, ha az ösvétek, az embernek az ő személyes akaratától teljesen független természeti alkotása állítatik oda, mint a tragikai vétség tulajdonképeni oka, az egyedi vétek, a vétek erkölcsi felelőssége s azzal együtt annak erkölcsi jelleme minimumra száll le és ennek következtében a vétek s a bűn közötti aránytalanság csak annál kirívóbbá válik.

Valóban, a dolgok ilyenmü felfogása mellett soha sem szabadulhatunk meg attól a gondolat-tól, hogy a hőssel, saját vétkének daczára is, jogtalanság történik, mivel a büntetés aránytalan.

épen az ellenkezőről győzi meg, arról, hogy — mint Weise hirdeti — a sorssal szemben mindig a hősnek van igaza. E szerint a hős minden- esetre valamely törvényt hág át s valamely kötelességet sért, de magának az erkölcsi világrendnek szolgálatában. Ő emberi törvényt hág át egy isteninek szolgálatában; konvencionális kötelességet sért oly kötelesség szolgálatában, a melyet rá a természet s a lelkiismeret ró. Azonban az ily törvényáthágás nem erkölcsi vétség, hanem erkölcsi kötelesség. Ha bűn: jámbor bűn, a mint Sophokles nevezi Antigonéjában.

Antigone eltakarítja bátyját, Polnikest Kreon tilalma daczára, mert ő az istenek parancsát többre becsüli a királynál és saját lelkiismerete jobban lelkére köti a testvérszeretet kötelességét, mint azt a kötelességet, a melylyel a szülőváros ellenségei ellen tartozik. Ezért meg kell halnia. De ki felelős haláláért? Önmaga vagy a sors, a mely a kötelesség szentségét ellene háló gyanánt használja? Vajjon tisztábban állana-e előttünk Antigone, ha a király parancsa iránti engedelmessége által életét megmentette volna, mint így, midőn az istenek s lelkiismerete parancsának engedelmessége az azt sem veszi. E kérdésre bizonyára senki sem fog igennel felelni. De ha Antigone helyesen cselekszik, akkor a sors rajta nem büntetést, hanem gyilkosságot követ el.

Minél igazságosabb az ügy, a melyért elesik, annál szívrehatóbb halála a nézőre nézve, de egyszersmind annál lélekrázóbb a sors igazságtalansága. De mégis van valami a tragédiában, a mi bennünket a hősnő meg nem érdemelt, ártatlan bűnhődésével kiengesztel. Antigone tudja, hogy halállal kell lakolnia, ha a testvéri szeretet kötelességét teljesíti, ő önként áldozza fel életét a kötelességért. És ezen áldozat nem hiába történt, mert csak azután hal meg, miután ezéjét elérte. Így tehát fizikai bukása egyszersmind morális győzelem. «Az élet nem a legfőbb jó» s ha az élet elvesztésével nagyobb jó birtokába jut, elég oka van, hogy az élet elvesztését ne fájlalja. Antigone éppen ezért kemény sorsával kibékülve hal meg s halála a nézőre oly lélekemelőleg hat, mint akár a Leonidas vagy a Zrinyi hősi vége.

(Vége következik.)

A BUGACZI PUSZTÁRÓL.

Képeinkhez.

A bugaczi pusztát Kecskemét vidékén terül el. Nem olyan síkság ez, a melyen kis ágaskodással a tücsök is széttekinthet, se nem olyan fátlan pusztaság, a mely felett még a nap is elűnja a járást, hanem viruló kert, a hol szellőhordta magból nőtt ki az erdő, a hol az őgyelgő nap-sugár aranyesillogású homokbuczkákkal köt czimboraságot. A végtelen rónaság a szabadság ősi hazája.

Ott delel a gulya a gémes kút körül. Nagy a hőség, egyik hever, másik állingál; a bojtárgyerekek a gyepen hasálnak, az öreg bojtár botjára támaszkodva néz a messzeségbe. Talán kedvére való a délibáb szeszélyes játéka, vagy azt az

ördögös masinát nézi, a mely a másfélezer jószágot, bojtár-gyerekeket s őt magát is nagy hamarosan lepingálja. Mert haj rémséges a világnak ő nagy tudománya.

Majd a jószág megszemjajzik. «Csülökre legények!» kezdődik az itatás. Nem kell oda emberész-kieszelte masina, van jó izmos kar, a kút géme nyikorog, a veder százszor is belebukdacosol a kút vizébe, a széles válú kettős ága megtelik, s a jószág kedvére ihatik azzal a bámulatos mértékletességgel, a mely az állatok sajátja. Elnézem a boglyas hajú, erős üstökű számadó gulyást, a napbarnította arczú magyart, s lelke visszazúg a rég múlt időkhöz, mikor még a bugaczi pusztá kebelét nem hasogatta fel az eke, mikor a selymes fű gazdagon nőtt, s ménések dobogása, a karikás ostor pattogása belevegült a puszták szabad fiának kurjantásaiba, s a madarak énekébe; mikor a lengő sátrak alatt azok az erős legények tanyáztak, kik a kóborló hadjáratok alatt Európát megremegették . . .

Ó az idő elhalad felettünk, avagy az idő végtelen egyformaságában csak mi, a teremtés parányai változunk.

«Szép vagy Alföld!» — sóhajtunk fel a puszták nagy költőjével, s gyönyörködve nézzük e képeket, melyek futó pillanatra élénk varázsolják a róna világát.

A KIS BÜKKÖSBEN.

Mi az a kis bükkös? — A kis falum körül hegyek emelkednek, egyiknek kopasz a homloka, a másiknak hatalmas erdő-üstöke van. Kacsaringós gyalogutak visznek fel a vén hegyekre, a legkacsaringósabb vezet a kis bükkösbe. Jól el van rejtve ez a kis bükkös s ha a keskeny utacska mellett esacsogó patak nem mondogatná: erre, erre szüntelen, talán nem is találnék már rá. Pedig régen be jól tudtam feléje az utat!

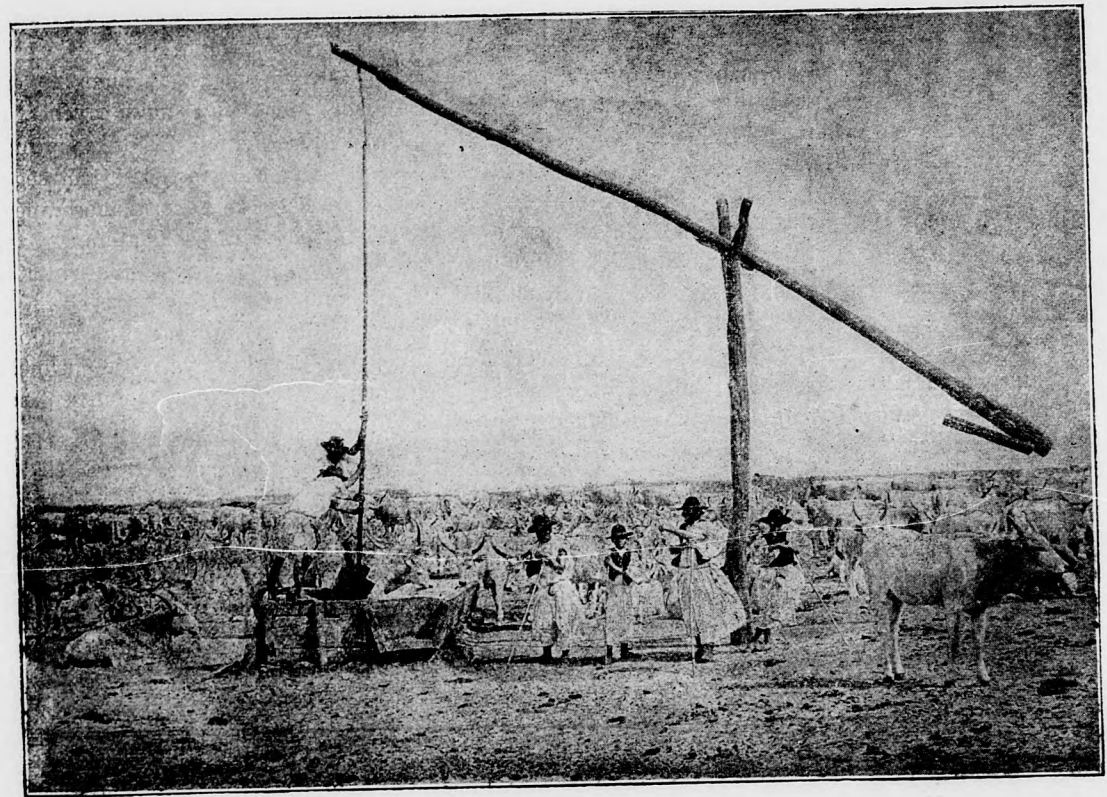
Ott fekszik a kis bükkös lent a völgyben, hol elsimul a vén hegyek lába, szeliden pihenve a zöld, virágos pázsiton. Egy foltnyi erdőeske csak, csipetnyi a nagy tenger erdőkhöz, melyek minden oldalról feléje zúgnak. Köröskörül zöld pázsitos rét van, tele sárga pimpóval, meg kéklő szarkalábakkal, oldalról mély szakadékba vesz el a hegy lába, a melynek fenekéről harsogva kiabál a börtönbe zárt patakocskák, sziklás meredekét sűrű bokrok, kusza szederfák takarják, hol visongó véresék raknak fészket. Régen félve tekinttem ebbe a mély szakadékba, azt hittem, szel-

lemek laknak ott, a kik fehér leplet öltve szállják be a völgyeket s a kis falu csendes házorait, most elborúlva nézek bele, olyan, mint egy nagy sir, mintha az erdők temető-sirja volna: itt-ott nagy szálfák korhadnak szertemállott kéreggel. Valamikor ott álltak az oldalban zúgó, sugó lombkoronával, árnyas gallyaik közt fészekörző madarakkal, szerelmeskedő gerlepárral, most meg itt fekszenek, egy-egy megölt óriás, szerelmes dalt nem hallanak, hírhordó széllel nem álmodnak.

legyen ír a nehéz sebre; eljön a vihar, mely véget vet mindennek örökre . . .

Örökre! . . . Csacska visszhangja a végtelenségnek, ki hozzánk kiabálsz, mintha volna örök elmúlás, mintha az elmúlás más volna, mint álomból ébredés, ébrenlétből álomba merülés.

Igaz ez, mindennek erről beszélnek itt; a mélység patakja, ezek a sok ezer lombajakkal beszélő erdőfalak, ott az a torpadt szikla, kinek sok, sok évtől barázdás homlokára csókot a kis folyondár

GULYA-ITATÁS.

Örök elmúlás, te szólasz a mélységből hozzám, gyermeklelkem álmai tündérisétekről, ködruhába szálló szellemekről elmúltak, te állsz elém s fagyos szóval mondd: ez is élt, ez is beszélt, ez is álmodott a tavasz szerelméről, ezt is csókolta forró hévvel a nyári napsugár, ölelte, ringatta a szellő, de nem álmodik már . . . Kik örültök, ne álljatok itt meg, mert megfagy ajkátokon a mosoly, kik szerettek, csak menjetek, menjetek innen el, itt az elmúlás szele jár, halálról, hervadásról beszél; jöjjetek ide, kik szenvedtek s megállván az erdőóriások sirja felett, a hulló harmat, mi élő lombról a mélybe pereg,

lehel, — és ti mind, erdőnek, völgynek korán hervadó virágai. A feltámadás riadó zsolozsmája szól itt hatalmas kórusban; szárnyra kapó lelkem eltöri a test bilincseit s kicsap suhogva, bátran, mert nem múló lételének titkát megértette.

Itt, csak itt érti azt meg a lélek, hol minden titok kitarúl, hol a virágok harmatos kelyhéből, gallyon rezgő falevélről, több bölcsesség szól, mint a zajos világ bölcsesének zavaros könyvéből. Lelkem szeme megnyílik s ez a mély erdősrít itt előttem a feltámadás bölcsője lesz. Ni, amott annál a nagy ledől tőrznél bokrok zöldelnek,

sűrű kusza ágaik buján nyúlnak egymás felé, emitt egy sudárba szökent fácska áll, amarra magas száron ülő virágok nőttek. Ez a sírból kikelő élet, mint porladó sírokon a pompázatos virágok, a dúsan növő gesztenyék, hársak és akácok, kik abból lettek, a mi lent elporlott, ők élnek az elmúlt helyett, újra szeretnek és álmodnak . . . álmodnak, szeretnek . . . Olyan jó itt, lelkem bele merül a beszédes csend hallgatásába, leülök egy csonka fatörzsre és senkitől nem háborítva, szabad szárnyakon szállva, szövéim álomképeimet.

Itt szalad egy kis bogár a fű között, ugyan hová igyekszik? Kedves gondom nekem ennek a csöpp állatnak a sorsa, mert ő is él, fárad és dolgozik, neki is van otthona, apró kicsiny odú a földbe vájva, selyem fűszálakkal szépen kirakva. Hány ilyen boldog otthonra száll a fényes, meleg napsugár, hány fölé borul a harmattól könnyező fűszál? Ezekből száll ki a kedves dal, mely itt lebeg körülöttem s egybe fonódva az erdő harsány énekével egy szülő, daloló ajakká teszi a komoly hegyeket.

Egy kicsinyke házat szeretnék itt építeni, itt a kis bükkös árnyas fái alá, illatos fenyőtörzsekből, előre nyúló ereszszel, melyre vadszőlőt folytatnék árnyas lugassá. Itt szeretnék én élni azzal az édes lélekkel, kivel egybefonta szívemet a szerető érzés, mint egy törzs virágait az illat, — itt szeretnék élni vele félig ébren, félig álomban s nézném, hogy festegeti a napsugár az erdő fáinak koronáját most lángoló vörösre, mint az égő szeretet, most elboruló kékre, hamvasra, sötétre, mint egy szeszélyes művész, mindig másra, mindig szépre; immen nézném, ha jó az alkonyat, hogy teregeti ködlepélét lombra, virágra egy láthatatlan szellem keze, hogy gyúlnak ki az ég csillogó mései, meglesném a hajnal tündérét, a mint hulló könnyeiből ékes gyöngyöt rak mindenre. Hallgatnám a fel-felriadó visszhangot, a mint pajkosan belekiabál a szunnyadó csöndbe s szóra készíti a kakukot, az erdő mélyében rejtőző rigót. Nekünk dalolna a csalogány, zsongva a vad méhek zümmögő serege, megtanulnók a virágok beszédét, megértenők a lomb sűgő szavát. Senki nem látná boldogságunkat, csak a kik szeretnek, a kik nem irigyek, mert ők is mind csak szeretnek, álmodnak. Oh, jó volna itt, gyermekkorom napjának melege szállna a szívembe visszahozná a boldog álmokat.

Kis bükkös, a te árnyas fáiđ homályában szunnyadnak ezek az álmok; — eljöttem, vissza-

kérem tőled, szerető szóval kérem, add vissza, add vissza!

. . . Ti kaczagtok ott a sűrű bokor mögött, ti, játszó pajtások? Hány madárfészket kutattatok ki, van-e sok tarka kavics, vékony czérnaszál-bilinesen hány fogoly szarvasbogár függ? Hozzatok ide a gazdag zsákmányt, hadd gyönyörködjem benne én is.

Erre, erre daloló népség, illatos kakukfű között sok számócsa piroslik itt; nem messze szállas vesszők vannak, jó gallyparipáknak valók épen . . . Végig suhan a kis bükkös lombjain a szél, mintha mondaná: ébredj, ébredj!

Oh, ne még, — oly édes ez az álom a gyermekkorról, mikor nem tudva még egyebet, a tiszta lélek boldog szeretettel olvadt a természet mesevilágába, mikor az élet sötét mélységei helyett csak ezt a hegyszakadékat ismerte még. Csak szálljatok álmok elém szakadatlan sorban, álomról susogj lomb, azt lehelj virágillat, altató daloljatok lombok madarai . . .

Emlékezem jól, oldalt fordulva a kis gyalogúttól, be a mogyoró- és galagonya-bokor sűrűnek, ezeken belül egy kis tisztás volt, melynek közepén tiszta vízű friss forrás buzogott a földből elő. Itt szerettünk játszani. A kis forrás malmot hajtott, apró makk-koronából vajt hajókat hordott, itt röpködtek a gyors szítakötők, ez volt a méhecské itató kútja, erre szálltak a himes szárnyú lepkék, a szelid virágok szerelmesei.

Ugyan megvan-e még ez a hely? Vezess oda szálló bogár, mutass utat röpke szellő!

Neki vágok a sűrűnek. Meg-megállok egy bokornál, egy-egy emléknél a múltnak. Itt találtuk a legszebb csigabigát, ennek az odvában fészkelte a tarka, félénk búbos banka, ezen rigók laktak, annak az üregében mokus lakott. Kicsi dolgok, oh, de oly édesek; rátok száll a lelkem, mint méhe a virág kelyhére és édes mézet szed belőletek. Nincs is nekem más emlékem, gazdag karácsonyfát te adtál csak, játékszeret a te ezermester kezéd nyújtott, szegényeknek, téged szeretőknek legszeretőbb anyja, nagykinésű természet.

Szétnyitom a sűrű bokrokat. Itt vagyok a kis tisztáson. Olyan minden, mint volt régen, csak a bokrok karja nyúlt meg, mintha ölelni akarnák az erdő lombos fáit.

Hogyha az volna lelkem, hogyha a régi volna még, ledűlnék ide a kis forrás mellé s játszánék, míg az alkonyatra megszólaló csalogány dala haza nem intene. De így csak állok, állok hallgatva, mint a vándor, ki hosszas bolyongás után

újra látja rég elhagyott tűzhelyét. A virágok mintha felém fordítanak kelyhüket, mintha csodálkozva néznének rám. Mit kérdeznének, ha volna szóló hangotok? — Mert tudom, ismertek ti jól, ki titeket szeretett, szeretitek ti azt, sirját is felkeresitek s illatos szírommal földitek be.

Hol voltam, merre jártam, ne kérjétek, ne tudjátok, mi van ezeken a zöld lombokon túl. Boldogok, ti kis bükkös rejtett szívének virágai, boldogok vagytok: dalol a madárka, óh, oly édes ez a dal; — susog a lomb, drága beszéd ez; — itt esobog a forrás, kristálytisza ez a víz; — megesörren a bokor, kibukkan egy kicsiny őz . . . Hallottátok a vihar búgó szavát, a mint villám ostorával lángolva csapdosott az égen át — dörögött, hogy megrendült a nagy hegyek lába is. Ne féljétek, nem csap rátok az eget gyújtogató láng, nem omlik fölétek az erdős bérczek magas teteje, nem értetek zúg haragosan az ég négy sarka, — ezen a kis berken túl sár van, sok sár, sárosak virágtestvéreitek kelyhei is, . . . nagyon sárosak!

Oda nézek a sűrű elboruló homályába, kik vannak ott? Vékonyka sugár lopakodik be, olyan csak, mint egy fényes ezüst fonálka, átfonja az oszlopként álló fatörzset, áthatol a pirosbogyós sűrű galagonya-bokron, le-le mélyen a sűrű fűbe, hol talán egy csöpp ökörsem fészke van. Amott csöpp pók szövő hálóját a kiugró bokorkarról, a magas szarkaláb leveléhez köti; ott a zsembék, mint egy hegy. Hogy is lehetne zsembék nélkül ez a tisztás, olyan áldott munkás népségnek való hely ez?!

Lelkem vágyai nem csaptok a felhők fölé, nem röpiük büszke, magas bérczek tetejéig, a hír aránya után nem sóvárogtok, elfeledve mindenkitől, elfelejtve, hogy voltam bolygója a nagy emberárnak, akarnék élni csöndes munkában, mint ez a szorgalmas hangyanépség.

Sokáig elnézném még ennek a csöndes helynek lakóit, jó ismerős mindenik, de mennem kell, csöndből a zajba, hol mint forragtagban az ár, forrong salak, sár és tiszta vízesőppgyöngy.

Örömmel megyek oda is, mert van nekem ott egy édes virágom, egy fehérekelyhű kedves virágom. Neki mondom majd el, mit beszéltetek nekem csöndes helynek virágai, tudom, szerető lélekkel hallgatja meg. Mellette megpihen a lelkem s megerősödik bátran küzdeni az árral, sárral.

De megyek már, merre a keskeny gyalogútaeska vezet. A völgymederben kékes köd szállong,

mintha a virágok lehellete volna. Lent mélyen, legfenéken sötétezik a kis bükkös. Hogy feljebb-feljebb érek a hegyoldalra, mindig kisebb-kisebb lesz, aztán csak egy fészeknyinek látszik. Elborulva nézek erre a csöpp fészekre s úgy fáj a lelkem utána — fáj! . . .

Neográdi László.

MAGYAR BÉLYEGGYÜJTŐ.

Junius havi ujdonságok.

Éjszak-Nigheria.

Az angolok egy új tartománya viseli e nevet. Nyugat-Afrikában, Lagos és a Nigerpart tájékán fekszik ez új korona-oroszág, hol is kilencz új bélyeget adott ki az Antillák sorozatának mintájára. Az új bélyegek legkisebb értékének képét itt közöljük. Kétszínű nyomás, fehér papír. Vizjegy: korona és C. A. Szegélyzetszám 14. *Levélbélyegek:* 1/2 penny, lila és zöld, 1 penny lila és karmin, 2 pence, lila és narancssárga, 2 1/2 pence, lila és kék, 5 pence, lila és barna, 6 pence, lila és violaszín, 10 pence, zöld és barna, 1 shilling, zöld és fekete, 2 shilling 6 pence, zöld és kék.

Kréta.

Egy új bélyeget s egy szép levelezőlapot kaptunk. Képét csak az utóbbinak közölhetjük. A bélyeg, mely 5 drachma értékű, zöld színű s közepe, mely Szent György lovagot ábrázolja, fekete. Nagyságra nézve egyforma az 1 és 2

drachma értékekkel. A levelezőlapon a 10 leptás értékjegy van, mely kép György görög herceg mellképe. *Levélbélyeg:* 5 drachmai, zöld körzet, fekete közép. *Levelezőlap:* 10 lepta, sötétvörös nyomás és szegélyzet chamois papíron.

Zakariás Sándor.

Állatok gondolatai.

Az előtt szárnyasok voltunk, mondta egy omnibuszló, a mely hallott valamit a pegazusról.

*

Ha nem volnánk éneklők, az emberek éhen hagynának veszni bennünket, mondták a verebek, a mikor elhordták az odaszórt morzsákat.

*

Szeretnék egyszer olyan embert látni, a ki nem nevet, mondta egy majom apa a családjának az állatkert egyik ketrecében.

*

Végy példát rólam, mondta egy vámpír egy uzsozásnak, ha jóllaktam, abba hagyom a vérszívást.

*

Itt nagyon szép, itt maradok! kiáltott a légy, a mikor lépre ment.

*

Munka után édes a nyugalom, vélte a mopszli, miután jólakott.

*

Mily hálátlan a világ! panaszkodott a tyúk. Kolibusznak régen van már szobra, de annak a tyúknak, a melyik azt a híres tojást tojta, máig sincsen.

*

Jer ki a friss levegőre, szólott be a macska az egérlyukba, tégy valamit te is az egészségéért.

*

A fülemile szebben dalol mint én, de egyebet aztán nem is tud, mondta a liba.

Stettenheim.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Tanulságos számok. A középiskolát végzett ifjaktól megszokták kérdezni, hogy minő pályára lépnek, s az adatokat följegyzik az értesítőikben. Ezekből az adatokból érdekes tanúságot meríthetünk. Ime a számok beszélnek:

Az összes középiskolák háromnegyedrészé számol be hűségesen arról, hogy az «érett ifjak» minő pályákra készülnek: 1427 közül 438 jogász (30,7 százalék); 212 teknikus (14,9 százalék); 177 tanár (12,4 százalék); 140 pap (9,8 százalék); 92 orvos (6,5 százalék); 92 kishivatalnok (6,5 százalék); 81 gazdasz (5,7 százalék); 56 katona (3,9 százalék); 31 közlekedési hivatalnok (2,2 százalék); 28 erdész (1,9 százalék); 15 bányász (1 százalék); 15 kereskedő (1 százalék); 15 művész (1 százalék); 7 elektrotechnikus, 4 állatorvos, 3 gyógyszerész, 3 tengerész, 1 iparos, 1 műasztalos és 1 írónak készül. 1427 ifjú tehát húsz pályán oszlik meg, közülök csak tizenötnek bizonytalan a pályája. Jóformán hozzá szoktunk már, hogy az ifjúság a hamar ezélhoz vezető pályákat keresi. Benne van az már a levegőben, hogy «élni sietünk», s az étellel való küzdelemtől fázik a lelkünk. Kishivatalnok ugyanannyi akar lenni, mint orvos, mert a kishivatalnok hamar kenyérhez jut, az orvosra öt esztendei nehéz munka vár. Bizonyára akadnak olyanok is, a kik a belső hivatás szózátát ellhallgattatják a keblökben, mert a gyakorlati szempont mást tanácsol. Mindazonáltal szomorú jelenség az, hogy a középiskola végzett tanulói közül csak ezer és egynehány akad olyan, a ki felsőbb tudományos kiképzésre szánja magát, s még sajnálatosabb az, hogy iparra és kereskedelemre csak *kettő* gondol. Hány tanuló akad, a kinek az apja egy-egy virágzó üzletnek, iparműhelynek az élén áll, s boldog volna, ha fia venné át örökét. A középiskolai képzettség, az általános műveltség és az élettapasztalat együtt épen az ipar és kereskedelem szolgálatában rendkívül fontos tényezők. Hova-tovább szakítanunk kell azzal a sok százados előítéllettel, hogy az ipari és kereskedői pálya nem való magyar embernek. Vajha minél több művelt és szorgalmas magyar iparos, nagyiparos, kereskedő és nagykereskedő volna!

A marosvásárhelyi róm. kath. főgimnázium ez évi érettségi vizsgálatának az eredménye következő volt: 11-en jelentkeztek, *jelesen* érett Atlasz József; *jól*: Kiss Menyhért, Márton Venczel, Péterfi János, Rösler Jenő, Sövé Aladár és Szenner József. A többiek egyszerűen érettek.

Önképzőkori zárótűlések. A *losonczyi főgimnáziumban* a «Kármán-kör» szavalóversenyén az első jutalmat Sacher Géza VIII. o. t. nyerte meg, Bartók Lajos «Ahasvér»-jának előadásával. — *A székelyudvarhelyi ev. ref. főgimnázium* «Petőfi-önképzőkör»-ének utolsó ülése nagy díszszel, szépszámú publikum előtt folyt le. Ime a választékos műsor: 1. Nyitány Rossinittól, előadta az ifjúsági zenekar. 2. Elnöki megnyitót mondott Fejes Áron tanár. 3. «Az ezüst fátyol legendája» Váraditól, szavalta Konez Ferenc VIII. o. t. 4. Opera-részlet Boieldieu-től, előadták Mőckesch Frigyes (hegedűn) VIII. o. t. és Lengyel József (orgonán) VI. o. t. 5. Titkári jelentés a «Petőfi önképzőkör» ez évi működéséről, Ravasz László VIII. o. t. 6. «Nationallied» v. Petőfi, szavalta Mőckesch Frigyes VIII. o. tan. 7. Czimbalmon népdalokat játszott Vajda Loránd VIII. o. t. 8. Német és francia műfordításokat olvasott föl Kovács Lajos VIII. o. t. 9. «A komikumról» értekezett Ravasz László titkár VIII. o. tan. 10. Francia költeményt szavalt Kassai István VIII. oszt. tan. 11. Hat ifjú népdalokat adott elő hegedűn. 12. Részlet Madách «Ember tragédiájából», előadták Fosztó Dénes (Kepler) és Jodál Gábor (Tanítvány) VII. o. t. 13. «Föld és népei» Gabányitól, monolog, előadta Pallós István VIII. o. t. Ezután a jutalmak kiosztása következett. — *A kolozsvári kath. főgimnázium* önképzőköre szépszámú közönség előtt fejezte be működését május 13-ikán. Petrán József elnök beszélt, Ajtai Pál főjegyző beszámolt a kör ezidei munkásságáról, azonkívül sok szép szavalat, ének meg zeneszám volt. — *Az iglói ev. főgimnázium* ez évben összesen 26 gyűlést tartott. Az utolsó május 26-ikán folyt le, melyen megalakították a jövő évre a tisztikart: főjegyző lett Szőke Sándor, aljegyző Fényes Ödön, titkár Tolnay Lajos, könyvtáros Laurovics Ferenc, ellenőr Víz István, pénztáros Kaiser Sándor. Ugyane gyűlésen hirdette ki Stromp tanárnak úr a pályázat eredményét: Beérkezett 11 mű. Az első díjat Szőke S. VII. o. tan.; a második és harmadik díjat Bihar Jenő VIII. o. t. «Téged várlak, visszavárlak»,

illetőleg «Dal az élet, élet a dal» és boldogult «Zimann János tanár életrajza» cz. műve nyerte el. Jutalomban részesült Németh G. főjegyző, a Millen. 400 kor. ösztöndíj egy évi kamatával; Bleuer és Fényes Barna VIII. o. tanulók, mint a legjobb szavalók és Buda K. VIII. o. tanuló, mint a kör legnagyobb munkásságot kifejtett tagja. A szokásos *örömmünnepe* máj. 27-ikén (vasárnap) d. u. tartották meg. A műsor állott: a daloskör három énekszámából, Kincses L. «Arpád sirja»-ból és Bleier L. «Fülemile» cz. szavaltából.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Marczali Henrik szerkesztésében megjelenő *Nagy Képes Világtörténet* IV. kötete most hagyta el a sajtót. A kötet a második nagy résznek, a középkornak első kötete, s a népvándorlás korával és az iszlámmal foglalkozik. A népvándorlás történetét egy jónévi akadémikusunk, az ismert író, Borovszky Samu dr. írta, széleskörű tanulmányok alapján. Borovszky — mint az Előszóban maga írja — már vagy húsz éve foglalkozik a történet-tudománnyal, és különösen a népvándorlás korával. E nagy művében eddig szétszórtan megjelent kisebb tanulmányait is összefoglalja, s a gazdag anyagot áttekinthető módon csoportosítja. Különös előnye kellemes, vonzó stílusa és a sok szép illusztráció, melyek elárasszák a 680 oldalnyi könyvet. A szövegképeken kívül vagy 100 külön melléklet is van benne, a leghíresebb sírleletek, muzeumok őskori emlékei, fontos oklevelek, codexek érdekes lapjainak másolatai. Az utóbbiaknál a szöveg latin olvasása és magyar fordítása is ott van hártyalapon. Külön is meg kell dicsérnünk a ritka szép színes képeket. Minthogy a népvándorlás hullámai mind átesapódtak hazánkon, természetes, hogy a könyv tele van magyar vonatkozással. Ugyane kötetben Goldziher Ignác remek kis esszét nyújt az iszlámról. E czikk alighanem idegen nyelveken is meg fog jelenni, mert Goldzihernek még minden munkáját lefordították angolra és németre. Ebben az esszayben pedig széleskörű szakkutatásainak összefoglalását nyújtja. — A kötet ára díszkötésben csak 8 frt. Kapható — részletfizetésre is — Révai Testvérek Irod. Int. Részvénytársaságnál (Budapest, Üllői-út 18.), s minden hazai könyvkereskedésben.

VEGYESEK.

A tűzmentes fa. Egy amerikai tudós az Institut of Franklinban értekezést tartott arról, hogy miképpen lehet a fát éghetetlenné tenni. Szerinte, ha a fadarabokat fémből való tartóba teszzük és ezt a tartót 100 fokos gőzben hevítjük, ezzel a fa lyukacsiban levő levegőt kiszorítjuk. Ha már most ezt a fát fölolvastott üvegananyagba mártjuk és rá még mesterséges nyomást is gyakorolunk, a fa lyukacsai megtelnek ezzel az anyaggal, mely lehülése után kőkeménységű lesz és a fát éghetelenné teszi.

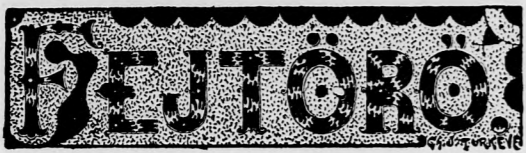
A névjegy története. Kinában már ősidőktől fogva, de Európában csak a tizenhatodik század óta ismerik a névjegyet. A látszat szerint Velenczében használták először, de az újabb kutatások nyomán kiderül, hogy Németországból került oda és pedig

német diákok révén, a kik Páduában végezték tanulmányaikat. Ezek a diákok tanulmányaik befejeztével látogatást tettek tanáraiknál, a kit ha nem találtak otthon, a látogatójegyüket hagyták nála. Ez a szokás, mely a mai dívatnak is megfelel, mint az a páduai tanárok leveléből látszik, Olaszországban akkoriban újság volt. Rövid ideje Velenczében találtak egy ilyen névjegyet. A páduai Contarini Giacomo tanár 1572 január 15-én, mint valami látványosságot, levél kíséretében egyik barátjának küldte s furesának találja, hogy mert nem találták otthon, tanítványa azt a nevével ellátott papírost hagyta nála. A névjegy közepén «Espoir me confort» aláírással színes czimer látható.

Legdrágább fémek. Ha az ember fémről beszél, akkor általánosságban az a vélemény, hogy az arany a legdrágább fém, pedig az alábbi táblázat szerint még vagy huszonnégy az aranytól drágább fémeket ismerünk. Így mindjárt az első fém, a gallium kétszázharmincszor drágább, mint az arany; vagy a kalcium, a melyet egyébként vegyületekben, más elemekkel együtt elég bőven találunk, szintén igen drága, mert a vegyületből való kivonatalása igen nehéz. Kilogrammjára 56.250 koronába kerül.

Neve	Ára kilogramm koronákban
Gallium	787.500
Vanadium	123.750
Rubídium	112.500
Thorium	95.600
Glucimium	66.000
Calcium	56.250
Lantan	56.250
Lithium	56.250
Indium	50.650
Jitrium	50.650
Didim	50.650
Strontium	48.200
Erbium	42.100
Ruthenium	30.900
Nrobium	28.100
Rhodium	28.100
Barium	22.500
Titan	12.650
Zirconium	11.940
Osmium	11.940
Uranium	11.250
Palladium	6.430
Króm	5.625
Arany	3.444

Csigatenyésztről. A csigatenyésztrés fontos mellékkeresete a svájci gazdának. Számos csigatenyésztrő telep van Zürich kantonban. A Zürichtól északra eső vidék, sok erdeje miatt nem alkalmas a földművelésre, a csiga azonban az árnyékos helyeket nagyon kedveli, mert a nap sugaraitól őszzel és tavasszal a csiga tömegesen pusztul el. Védett helyen szép világossárga házikójk fejlődik, a mire szükségük is van, hogy az időjárás ellen megvédjék gyenge testüket. Hogy csontburokjuk minél jobban fejlődjék, mésszszel behintett takarmányt adnak nekik vagy a tenyészkertekben egy nagy követ bemeszelnek. Hogy aztán az összefogdott csigák meg ne szokhassanak, a tenyészkertet fél méter magas kerítéssel veszik körül. Ezer darab csigának körülbelül két négyszögméter terület kell, de vannak 100—200 négyszögméter tenyésztrő telepek is, a hol 25—30,000 csigát tenyésztrenek. Ha a csigának már erős buroka van, akkor ezrével kis ládába vagy hordókba széna közé csomagolják és küldik szét.

Jellege: Fejtörő az elme sportja

Rovatvezető: Csiszár József.

Számtani kérdés:

Melyik azon szám, melynek ötöde annak hetedével szorozva 4235-öt ad eredményül?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon hegységnek, mely Macedóniában dél felé a Strumnicza völgyét szegélyezi és Szersz-Szaloni lapályai közt magas fensíkiként a tengerig nyúl? A bolgár népdalok gyakran említik.

Történelmi kérdés:

Hogy hívták az olaszok azon nemzeti hőst, akinek 1834-ben a Mazzini-féle összeesküvésben való részvétele miatt Franciaországba kellett menekülnie? Később Dél-Amerikában harcolt s 1848-ban az olasz nemzeti mozgalomban vett részt. Róma elfoglalása után ismét Amerikába ment, a honnan visszatérve Caprerai szigeten telepedett meg. Számos fölkelést szervezett s Victor Emanuel oldalán bevonult Nápolyba 1860 nov. 7-én.

Természettudományi kérdés:

Mi a neve azon madárnak, melynek tollazata élénk zöld színű, feje és arca sárga, homloka lilaszínű? Csőre felső kivája nagy, félkörben hajlott, nyelve vastag, hosz, tapintásra szögletes. Gyümölcsesél él, hazája Brazília.

Vegyztani kérdés:

Mi a neve azon vegyületnek, mely előfordul mint calcit és ennek változatai, mint aragonit, magnesium carbonáttal mint dolomit, továbbá vizekben és csontokban? Előállítható ha oldható mészsót szódaoldattal keverünk.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1900. július 27.

A 41. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: az a szám = 67. Földrajzi kérdés: Arizona szabad terület. Történelmi kérdés: a zsitvatoroki béke 1606 nov. 11-én Komárom alatt a Zsitva folyó torkolatánál Rudolf, Boeckay és a török meghatalmazottak között 20 évre kötött. A békekötést Rudolf ugyanezen év decz. 6-án írta alá. A békeokmányt Gévay Antal adta ki. Képrejtvény: Ki sok után nyúl, egyet sem fog.

Ugyanezen fejtették meg: Klinger Gábor, Elszász Miksa, Kovács Lajos, Láng Aladár, Kästenbaum Béla, Bauer Anna és Frida, Jurenák Géza, Bohrandt Lajos, Bejna Ferencz, Posch Károly, Várnai Arvéd, Bíró Imre, Klek-

ner Rezső, Emmerling László, Szalkay Sándor, Dukász Jenő, Steiner Lajos, Kemény Antal, Laufer Ödön és Rezső, Tschet Károly, Ács Nagy István, Prágyvík Flóris, Gróf István, Baecsinszky Elek, Diemár Kálmán, Kutlik Felix, Néder Károly, Simonyi István, Herczeg Albert, László Béla, Buzáth Jenő, Novák János, Galambos Kálmán, Vadas Zoltán, Matusik István, Vad Lajos, Borsnyay Oszkár, Oblath Sándor, Szabó Ferencz, Maurer Artúr, Lörcincz Ferencz és Dezső, Rosenbaum Miklós, Kóri Endre, Storfer Adolf József, Szauner József, Müller Mihály, Paksy József, Steinhübel Ödön, Cservenka Sándor, Tomanóczy József, Aczél (Adler) testvérek, Luspay Sándor, Ember István, Lustig Henrik, Vágó Károly, Kiss Tibor, Grossmann Árpád és Jenő.

A kitűzött könyvjutalmát, Verne-Laurie «A Cyntha hajótöröttje» cz. regényét Herczeg Albert főgymn. VI. o. t. nyerte el Nagy-Csécsen, Borsod m.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Tudósító. A jutalomkönyvet megkapja. Erre nézve tudnom kell, hogy hanyadik osztályba jár. — **Kovács István**, Kézdi-Vasárhely. Az előbbi üzenet önkéntes szöveg. — **Vértán Margit** és **Magda**. Összinté részvételükért fogadják köszönetünket. Jól esik olvasnunk úgy az önkéntes, mint többi előfizetőink sorait, mert arról a nagy és igaz szeretetről tesznek tanúságot, melylyel az elhunytt iránt viseltetik. — **Homerosz**. Az ön verse ó be rossz! Egyelőre jól rejtsd el ezeket a holmikát, talán később jobban észreveszed, hogy a vershez nem elég a kurtább sor és a rím. — **Grossmann Árpád** és **Jenő**. Feltett kérdéseiteket nem ismerem, azért nem felelhetek reá. Tegyétek fel újra azt a kérdést, akkor megkapják reá a választ. — **Komlós György**. A kis diákok is várnak pályázatot? Ezen még gondolkozunk. — **Semptei Róbert**. A T. L.-nak nincs ott előfizetője, s így kérését nem teljesíthettük. — **Molnár Albert**, Főth. Többször írtuk már, hogy ha a levélbélyegekről van valami kérdeznivalója valakinek, forduljon egyenesen Zakariás Sándor úrhoz Kassára, ő majd szívesen megfelel rá. — **F. S.** Kolozsvár. Az előbbi üzenet önkéntes szöveg. Rejtvényre annyira könnyű, hogy nem is rejtvény. Ha valami talpraesettebbet küld, szívesen közöljük. — **Láng Aladár**, Sz. Somlyó. Hogy miért nem jelent meg az a bizonyos értesítés, annak majd nyomára jövök. Ezentúl gondunk lesz rá, hogy kívánsága teljesüljön. — **Oblath Sándor**. Részvételt köszönjük. — **Láng Aladár**. Kérését legközelebb teljesíteni fogjuk. — **Erdész**. Összes kérdéseire megtalálja a feleletet Ferencz István «Életpályák» című könyvében. (kiadta Stampfel, Pozsony) kapható minden könyvkereskedésben. A diákok ebben a szűnidőben is tesznek kirándulásokat, mint lapunk mult számából olvashatta. — A «Fogalmazványok» még nem jelent meg abban a vállalatban. — **Avedik Lukács**. Tudósításait a jövő iskolai évben várjuk. — **Kiss Tibor**. A «hypnotizálás» vagy delejes álomba ringatás vagy *suggestio* egyike azoknak a valóban csodálatos jelenségeknek, amelyek manapság nagyon divatba jöttek. A gyöngye idegü, úgynevezett hiszterikus embereket elaltatják, s abban az átv. hypnotizált állapotában akaratán, és cselekvésén föltétlenül uralkodnak. Legutóbb már az orvosok is felhasználják némely betegségben még pedig hatással. Az *autosuggestio* vagyis az önmagára való suggestiót mindenki megpróbálhatja. Ez annyit jelent, hogy önmagunkra parancsolunk, hogy ezt vagy azt ne tegyék vagy tegyék. Ha aztán sikerül, egy és más keletlenül hibáinktól megszabadulhatunk. — **Tschet Károly**. Összinté részvételt köszönjük. — **Berger Mór**. Azt a bizonyos értesítőt ma sem vettük át, vissza sem küldhetjük tehát. A jövőre nézve intézkedünk, hogy kívánsága teljesüljön. — **Emmerling László**. Hogy a rejtvények megfejtői közül melyik nyer, az a Fortuna istenasszony dolga. Nekünk úgy emlékszik, hogy Fortuna a szorgalmas rejtvénymegfejtőket kegyeli.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDAJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt. Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Negyed évre ... 2 kor. 40 fill. Fél évre ... 4 kor. 80 fill. Égész évre ... 9 kor. 60 fill. Megjelenik minden vasárnap.	FELELŐS SZERKESZTŐ GAAL MÓZES. Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám Kéziratokat nem adunk vissza.
---	--	--

GYALOG-ÚT.

Lapunk előfizetői közül hárman küldöttek be ismertetést utazásaikról. A diák-turisták lelkes örömmel emlékeznek meg arról, hogy milyen sokat láttak és tanultak, diésérük a vendégszeretet, a melylyel őket fogadták s hálásan emlékeznek meg Rupp Kornélról, a ki e szives fogadtatásnak egyik leghathatósabb előmozdítója volt.

A kinek módja megengedte, kényelmesen utazott, valószínűleg a vasuti kocsik második vagy éppen első osztályában, megszállott egy-egy úri vendéglőben s aztán megnézegette a város látnivalóit, részt vett a kirándulásokon, ismeretekben gyarapodott, egyet-mást meg is jegyzett emlékezet okából, vásárolt képes levelezőlapokat s messze lakó ismerőseit ezekkel meglepte.

Ez mind dicséretes és szép dolog, de megvalom, ennél még dicséretesebb és szebb dolognak tartom azt, ha valaki feltarisznyáz s amúgy diákosan másod vagy harmadmagával gyalog bejárja hazánk valamelyik szép vidékét.

Nem kell ehhez egyéb, mint egy kis elhatározás, két ép láb és néhány forint. Multkoriban hallottam, hogy a dévai tanítóképző két növendéke nyakába kerítette az egész felvidéket s mintegy négy hétig kóborolt, de nem czéltalanul ám, hanem jóelve megállapított úti-terv szerint. Szegény fiúk voltak, de ez nem baj. A közmondásszerűen vált magyar vendégszeretet még nem veszett ki egészen. Minden falunak van papja, tanítója, ha a diák-ember ezeknél bekapogtat, kap jó szót, sőt ráadásul ebédet, vacsorát, tisztességes éjjeli tanyát is. Ha útközben elfárad, akad erdő, berek vagy útszéli fa, mely tanyául kínálkozik. Egy-egy patak mellett leheverész, előveszi a tarisznóját,

a madárlátta czipó és szalona úgy izlik, mintha a király asztalánál ebédelne. A madarak ingyen való éneke gyönyörűséggel tölti el a lelkét s ha egy-egy porlepte vándor halad el mellette rongyosan, fáradtan nyomorult czók-mókját czipelven a vállán: eltűnődik azon, hogy mennyi a szegénység, nyomorúság a világon. Megkínálja szegényt az ételmaradékkal... Ha pedig a mezőn a munkások ezreit látja, a kik kora reggeltől késő estig török magukat a mindennapi kenyérért: akkor felébred az ő szívében is a szeretet ez iránt a föld iránt, mely hálálatos az ő megmunkálóival szemben, táplálja őket s arra tanítja, hogy a szorgalmas ember onnan felüljön, a Magasságbelítől várja és várhatja verejtékes munkája gyümölcsét. Bizony megtanulja azt is, hogy minden földi fegyének dolgoznia kell ezen a világon...

Minő változatos képek vonulnak el a gyalog utazó szeméi előtt! Ha egy-egy táj szépsége megbűvöli, nem kell haragudnia a vonat sebes robogására, hamarosan kifogja fakóit a hámból, megáll és nézi... nézi a képet, melynél szebbet ember keze vázsonra nem varázsolhat. Majd szóba áll a jövő-menőkkel. Közvetlen tapasztalatból ismeri meg a mi népünket, a mint dolgoznak, a mint vasárnap a harangzó hívására a kised falusi templomba sereglenek, a mint a kocsma előtt üldögélnek, mulatnak. Ha pedig történelmi emlékekre bukkan, fölidézi lelkében az elmúlt korok emlékét, a multat összehasonlítja a jelenel. Így gyűjt kincsét, így szélesedik a látóköre, no de izmosodik a lába, erősödik a tüdeje is. Drága fürdőhelyek mesterséges látnivalói mind eltörpülnek e mellett s a hosszú gyalog útból hazatérő ifjú még évek múlva is látni fogja lelke szeméivel a sorjában elvonuló képeket... össze-